

Περιεχόμενα

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση 15

Πρόλογος 17

Σχετικά με τον συγγραφέα 23

1 Εισαγωγή

Η εφηβεία στους δυτικούς πολιτισμούς: Μια σύντομη ιστορία 28

Η εφηβεία στην αρχαιότητα 28

Η εφηβεία από το 1500 έως το 1890 30

Η Εποχή της Εφηβείας, 1890-1920 31

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Η διαμάχη γύρω από την προσέγγιση «καταιγίδα και στρες» 34

Από την εφηβεία στην αναδυόμενη ενηλικίωση 36

Η εφηβεία ξεκινά νωρίτερα 36

■ **Εστίαση στην έρευνα** Η μελέτη «Παρακολουθώντας το μέλλον» («ΠΤΜ») [Monitoring the Future (MTF)] 37

Ιδιαίχοντα χαρακτηριστικά της αναδυόμενης ενηλικίωσης 38

Η μετάβαση στην ενηλικίωση 42

Η μετάβαση στην ενηλικίωση: Διαπολιτισμικά θέματα 42

Η μετάβαση στην ενηλικίωση: Πολιτισμικές αποκλίσεις 43

Η επιστημονική μελέτη της εφηβείας και της αναδυόμενης ενηλικίωσης 44

Η επιστημονική μέθοδος 44

ΒΗΜΑ 1: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ 44 •

ΒΗΜΑ 2: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΙΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ 45 • ΒΗΜΑ 3: ΕΠΙΛΟΓΗ

ΜΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΝΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΣΧΕ-

ΔΙΑΣΜΟΥ 45 • ΒΗΜΑ 4: ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓ-

ΧΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ 46

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Μαροκινές αντιλήψεις για την εφηβεία 47

ΒΗΜΑ 5: ΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ 48

Δεοντολογικοί κανόνες στην έρευνα της ανθρωπίνης ανάπτυξης 49

Μέθοδοι και σχεδιασμοί στην έρευνα 50

Ερευνητικές μέθοδοι 50

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ 50 • ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ 51 • ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ 52

• ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 52 • ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ 53 • ΒΙΟ-

ΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ 53 • ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 53 • ΦΥΣΙΚΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ 55

Αξιοπιστία και εγκυρότητα 55

Ερευνητικοί σχεδιασμοί 56

ΣΥΓΧΡΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 56 • ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 57

Η εφηβεία σε ολόκληρο τον κόσμο: Μια σύντομη γεωγραφική επισκόπηση 58

Υποσαχάρια Αφρική 58

Βόρεια Αφρική και Μέση Ανατολή 59

Ασία 60

Ινδία 60

Λατινική Αμερική 61

Η Δύση 62

Άλλα θέματα του βιβλίου 63

Διεπιστημονική προσέγγιση 63

Θέματα φύλου 64

Παγκοσμιοποίηση 65

Περίληψη 66

Όροι-κλειδιά 68

2 Βιολογικά Θεμέλια

Η βιολογική επανάσταση της ήβης: Ορμονικές αλλαγές και σωματική ανάπτυξη 71

Το ενδοκρινικό σύστημα 71

Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΗΒΗΣ ΣΤΟΝ ΥΠΟΘΑΛΛΑΜΟ 71 • Η ΥΠΟΦΥΣΗ

ΚΑΙ ΟΙ ΓΟΝΑΔΟΤΡΟΠΙΝΕΣ 72 • ΟΙ ΓΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΡΜΟΝΕΣ

ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ 72 • Ο ΒΡΟΧΟΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΝΔΟ-

ΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 73

Σωματική ανάπτυξη κατά τη διάρκεια της εφηβείας 74

Η βιολογική επανάσταση της ήβης: Σεξουαλική ωριμότητα και σωματική λειτουργία 77

Πρωτογενή χαρακτηριστικά φύλου 77

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΩΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΠΕΡΜΑΤΟΖΩΑΡΙΩΝ 77 • Η ΑΝΔΡΙΚΗ

ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 78

Δευτερογενή χαρακτηριστικά φύλου 79

Η αλληλουχία των γεγονότων της ήβης 81

Αλλαγές στη σωματική λειτουργία κατά τη διάρκεια της ήβης 82

Η ΚΑΡΔΙΑ, ΟΙ ΠΝΕΥΜΟΝΕΣ ΚΑΙ Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ 82

- **Εστίαση στην έρευνα** Η διαμήκης έρευνα του Tanner στην ανάπτυξη της ήβης 83

ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑ 84 • ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ 86

- Πολιτισμικές αντιδράσεις στην ήβη 87

Πολιτισμός και χρονική εκδήλωση της ήβης 87

Πολιτισμικές αντιδράσεις στην εφηβεία: Τελεουργίες της ήβης 90

- Κοινωνικές και προσωπικές αντιδράσεις στην ήβη 92

Σχέσεις γονέων - εφήβων και ήβη 92

- **Εστίαση στον πολιτισμό** Ενηλικίωση στη Σαμόα 93

Προσωπικές αντιδράσεις στην πρώτη έμμηνη ρύση (εμμηναρχή) και την πρώτη εκσπερμάτωση 95

Πρώιμη και καθυστερημένη χρονική εκδήλωση της ήβης 97

- **Εστίαση στην Ιστορία** Η εμμηναρχή ως θέμα ταμπού 98

ΠΡΩΙΜΗ ΚΑΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ 100 • ΠΡΩΙΜΗ ΚΑΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΓΟΡΙΩΝ 101

- Βιολογική ανάπτυξη και περιβάλλον: Η θεωρία των αλληλεπιδράσεων γονοτύπου → περιβάλλοντος 101

Παθητικές, προκαλούμενες και ενεργητικές αλληλεπιδράσεις γονοτύπου → περιβάλλοντος 102

ΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΟΝΟΤΥΠΟΥ → ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 102 • ΟΙ ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΟΝΟΤΥΠΟΥ → ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 103 • ΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΟΝΟΤΥΠΟΥ → ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 103

Αλληλεπιδράσεις γονοτύπου → περιβάλλοντος με την πάροδο του χρόνου 103

Περίληψη 104

Όροι-κλειδιά 106

3 Γνωστικά θεμέλια

- Η θεωρία του Piaget για τη γνωστική ανάπτυξη 109

Οι βασικές αρχές της θεωρίας του Piaget 109

Στάδια της γνωστικής ανάπτυξης στην παιδική ηλικία και την εφηβεία 111

Τυπικές νοητικές πράξεις στην εφηβεία 112

Εφηβική σκέψη: Περισσότερο αφηρημένη και σύνθετη 113

ΜΕΤΑΓΝΩΣΗ 114 • ΜΕΤΑΦΟΡΑ 115 • ΣΑΡΚΑΣΜΟΣ 116

Περιορισμοί της θεωρίας του Piaget 116

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΥΠΙΚΕΣ ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 117 • ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 118

- **Εστίαση στον πολιτισμό** Τυπικές νοητικές πράξεις στους Ινουίτ 119

- Γνωστική ανάπτυξη στην αναδυόμενη ενηλικίωση:

Μετατυπική λογική σκέψη 120

Πραγματισμός 120

Αναστοχαστική κρίση 121

- Η προσέγγιση της επεξεργασίας πληροφοριών 123

Τα βασικά σημεία της προσέγγισης της επεξεργασίας πληροφοριών 123

Προσοχή 124

Αποθήκευση και ανάκληση πληροφοριών: Βραχύχρονη και μακρόχρονη μνήμη 125

Επεξεργασία πληροφοριών: Ταχύτητα, αυτοματισμός και εκτελεστική λειτουργικότητα 127

- **Εστίαση στην Ιστορία** Φύλο και γνωστική ανάπτυξη στην αναδυόμενη ενηλικίωση 129

Περιορισμοί της προσέγγισης της επεξεργασίας πληροφοριών 130

- Πρακτική νόηση: Κριτική σκέψη και λήψη αποφάσεων 131

Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης 131

Μπορούν οι έφηβοι να λαμβάνουν επαρκείς αποφάσεις; 132

- Κοινωνική νόηση 134

Τι είναι η κοινωνική νόηση; 134

Αντίληψη διαφορετικής οπτικής 134

Εφηβικός εγωκεντρισμός 136

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ 137 • Ο ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ 137

- Η ψυχομετρική προσέγγιση: Τεστ νοημοσύνης 140

Μετρώντας τη νοημοσύνη 140

Τεστ νοημοσύνης και ανάπτυξη των εφήβων 142

- **Εστίαση στην έρευνα** Τα Τεστ Δείκτη Νοημοσύνης (ΔΝ) Wechsler 143

Μια πολιτισμική προσέγγιση στη γνωστική ανάπτυξη 144

Άλλες αντιλήψεις της νοημοσύνης: Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης 147

- Ανάπτυξη του εγκεφάλου στην εφηβεία

και την αναδυόμενη ενηλικίωση 148

Μία καινούργια έκρηξη ανάπτυξης 149

Περαιτέρω μυελίνωση και νέα ανάπτυξη στην παρεγκεφαλίδα 150

Αλλαγές στη φαιά και τη λευκή ουσία στην αναδυόμενη ενηλικίωση 151

Περίληψη 153

Όροι-κλειδιά 156

4 Πολιτισμικές πεποιθήσεις

- Πολιτισμικές πεποιθήσεις και κοινωνικοποίηση 159

Ορίζοντας τις πολιτισμικές πεποιθήσεις 159

Η διαδικασία και τα αποτελέσματα της κοινωνικοποίησης 160

- **Εστίαση στον πολιτισμό** Μπαρ και μπατ μιτσοβά 162

Πολιτισμικές αξίες: Ατομικισμός και κολεκτιβισμός 163

Ευρεία και στενή κοινωνικοποίηση 164

Πηγές κοινωνικοποίησης 165

Ένα παράδειγμα κοινωνικοποίησης με βάση τις πολιτισμικές πεποιθήσεις 165

Κοινωνικοποίηση με βάση τις πολιτισμικές πεποιθήσεις στη Δύση 168

- Πολιτισμικές πεποιθήσεις στην εφηβεία 169

Πολιτισμικές πεποιθήσεις και το εθμικό σύμπλεγμα 169

Πολιτισμικές πεποιθήσεις σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες 170
ΟΤΑΝ Η ΑΝΑΤΟΛΗ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗ ΔΥΣΗ: ΚΙΝΕΖΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ 171

- **Εστίαση στην Ιστορία** Η προέλευση των Προσκόπων και των Προσκοπίνων 172
- Θρησκευτικές πεποιθήσεις 174
 - Η θρησκευτικότητα κατά την εφηβεία 175
 - Η μείωση της θρησκευτικότητας στην αναδυόμενη ενηλικίωση 178
- **Εστίαση στην έρευνα** Θρησκευτικές πρακτικές και κοινωνικά επιθυμητή απόκριση 180
- Πολιτισμικές πεποιθήσεις και ηθική ανάπτυξη 181
 - Η θεωρία του Kohlberg 181
 - Η πολιτισμική κριτική στον Kohlberg 183
 - Η προσέγγιση των κοσμοθεωριών στην ηθική ανάπτυξη 185
- Πολιτικές πεποιθήσεις 187
 - Γνωστικές αλλαγές και πολιτικές πεποιθήσεις 187
 - Η πολιτική συμμετοχή των αναδυόμενων ενηλίκων 189
- Περίληψη 190
- Όροι-κλειδιά 192

5 Κοινωνικό φύλο

- Έφηβοι και κοινωνικό φύλο στους παραδοσιακούς πολιτισμούς 195
 - Κοινωνικό και βιολογικό φύλο 195
 - Από το κορίτσι στη γυναίκα 195
 - Από το αγόρι στον άνδρα 198
- **Εστίαση στον πολιτισμό** Ανδρική και γυναικεία περιτομή στην εφηβεία 200
 - Κοινωνικό φύλο και παγκοσμιοποίηση 202
- Έφηβοι και κοινωνικό φύλο στην αμερικανική ιστορία 203
 - Από το κορίτσι στη γυναίκα 203
 - Από το αγόρι στον άνδρα 206
 - Πρόσφατες τάσεις στις αμερικανικές πολιτισμικές πεποιθήσεις για το κοινωνικό φύλο 208
- Κοινωνικοποίηση και κοινωνικό φύλο στη Δύση 209
 - Η υπόθεση της εντατικοποίησης του κοινωνικού φύλου 209
 - Κοινωνικοποίηση φύλου: Οικογένεια, συνομήλικοι και σχολείο 210
 - Μέσα επικοινωνίας και κοινωνικό φύλο 212
 - Η κοινωνικοποίηση φύλου ως πηγή προβλημάτων 213
 - Νόηση και κοινωνικό φύλο 214
 - Αρρενωπότητα, θηλυκότητα και ανδρογυνισμός 217
- **Εστίαση στην Ιστορία** Το γυναικείο κίνημα της δεκαετίας του 1960 219
 - Μη συμμόρφωση με το φύλο και διεμφυλικοί έφηβοι 221
 - Έμφυλοι ρόλοι στις ομάδες μειονοτήτων της Αμερικής 222
 - ΑΦΡΟΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ 222 • ΛΑΤΙΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ 223 • ΑΣΙΑΤΕΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ 224
 - Στερεότυπα φύλου στην αναδυόμενη ενηλικίωση 225
- **Εστίαση στην έρευνα** Μετα-αναλύσεις των διαφορών μεταξύ των δύο φύλων 227
- Περίληψη 228
- Όροι-κλειδιά 230

6 Ο εαυτός

- Αυτοαντιλήψεις 233
 - Πολιτισμός και εαυτός 233
 - Τύποι εαυτού στην εφηβεία 234
 - ΠΙΟ ΑΦΗΡΗΜΕΝΕΣ 234 • ΠΙΟ ΣΥΝΘΕΤΕΣ 235
- Αυτοεκτίμηση 236
 - Η αυτοεκτίμηση από την προεφηβεία έως την εφηβεία 236
 - Διαφορετικές πτυχές της αυτοεκτίμησης 238
 - ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ 239
- **Εστίαση στην έρευνα** Προφίλ αυτοαντίληψης για εφήβους της Harter 240
 - ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ ΕΝΗΛΙΚΙΟΤΗΤΑ 241
 - Αιτίες και συνέπειες της αυτοεκτίμησης 242
- Ο συναισθηματικός εαυτός 243
 - Τα συναισθήματα των εφήβων: Καταιγίδα και στρες; 243
 - Φύλο και συναισθηματικός εαυτός: Χάνουν πράγματι τα έφηβα κορίτσια τη «φωνή» τους; 245
 - Ο εαυτός, μόνος του 246
- Ταυτότητα 248
 - Η θεωρία του Erikson 249
- **Εστίαση στην Ιστορία** Ο νεαρός Λούθηρος 251
 - Έρευνα σχετικά με την ταυτότητα 252
 - Κριτικές και θεωρητικές επεξεργασίες της θεωρίας και της έρευνας σχετικά με την ταυτότητα 255
 - ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ: ΜΙΑ ΜΕΤΑΜΟΝΤΕΡΝΑ ΟΠΤΙΚΗ 256 • ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ 256 • ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ 257
 - Εθνοτική ταυτότητα 258
- **Εστίαση στον πολιτισμό** Ο εαυτός του ιθαγενούς Αμερικανού 262
 - Ταυτότητα και παγκοσμιοποίηση 263
- Περίληψη 265
- Όροι-κλειδιά 266

7 Οικογενειακές σχέσεις

- Οικογενειακές σχέσεις των εφήβων 269
 - Ο έφηβος στο οικογενειακό σύστημα 269
 - Ανάπτυξη των γονέων κατά τη μέση ηλικία 270
 - Σχέσεις μεταξύ αδελφών 272
- **Εστίαση στην έρευνα** Οι καθημερινοί ρυθμοί της οικογενειακής ζωής των εφήβων 274
 - Σχέσεις με τα μέλη της ευρύτερης οικογένειας 276
- Παραλλαγές ως προς τη γονική φροντίδα 277
 - Στιλ γονικότητας 277
 - Οι συνέπειες των στιλ γονικής φροντίδας στους εφήβους 279
 - Είναι οι επιδράσεις της γονικής φροντίδας στους εφήβους πράγματι «επιδράσεις»; Μια πιο σύνθετη εικόνα της γονικής φροντίδας 281
 - Πέρα από τα αμερικανικά στιλ γονικότητας: Οι γονικές πρακτικές σε άλλους πολιτισμούς 283

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Οι νέοι και οι οικογένειές τους στην Ινδία 285

Μορφές προσκόλλησης στους γονείς 286

Σύγκρουση γονέα - εφήβου 289

ΠΗΓΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ 290 • ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ 292

Εγκαταλείποντας τη φωλιά (και ίσως επιστρέφοντας):

Οι σχέσεις των αναδυόμενων ενηλίκων με τους γονείς τους 293

Ιστορικές αλλαγές και οικογένεια 297

Μοτίβα των τελευταίων δύο αιώνων 297

Τα τελευταία 50 χρόνια 298

ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΤΩΝ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ 298 • ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΤΩΝ ΜΟΝΟΓΟΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ 298 • ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΓΟΝΕΙΣ 299

Συνέπειες του διαζυγίου, νέος γάμος, μονογονικότητα και οικογένειες με δύο εργαζόμενους γονείς 300

Διαζύγιο 300

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Οι οικογενειακές ζωές των εφήβων κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης 302

Νέος γάμος 305

Οικογένειες με δύο εργαζόμενους γονείς 307

Προβλήματα στη λειτουργία της οικογένειας 308

Σωματική και σεξουαλική κακοποίηση στους κόλπους της οικογένειας 308

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ 308 • ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ 309

Φεύγοντας νωρίς: Φυγάδες και «παιδιά του δρόμου» 310

ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΠΙΤΙ 310 • «ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ» ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ 311

Περίληψη 313

Όροι-κλειδιά 316

8 Φίλοι και συνομήλικοι

Η μετάβαση από την οικογένεια στους φίλους 319

Η μετάβαση των εφήβων των αναπτυγμένων χωρών από την οικογένεια στους φίλους 319

Οικογένεια και φίλοι στους παραδοσιακούς πολιτισμούς 322

Χρόνος με φίλους: Εντονότερα θετικά, αλλά και αρνητικά συναισθήματα 323

Ανάπτυξη των φιλικών σχέσεων στην εφηβεία:

Η αυξανόμενη σημασία της οικειότητας 324

Η οικειότητα στις φίλιες των εφήβων και των αναδυόμενων ενηλίκων 324

Εξηγώντας τη σημασία της οικειότητας: Νόηση και φύλο 326

Οι φίλιες στην αναδυόμενη ενηλικίωση 327

Φίλοι και κάτι σαν φίλοι 328

Επιλέγοντας φίλους 328

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Φιλίες μεταξύ κοριτσιών από διαφορετικές εθνοτικές ομάδες στη Μεγάλη Βρετανία 330

Η επιρροή των φίλων: Επικίνδυνη συμπεριφορά 331

Η επιρροή των φίλων: Υποστήριξη και φροντίδα 333

Οι κοινωνικές ομάδες των εφήβων 335

Κλίκες και παρέες-πλήθη 335

Σαρκασμός και χλευασμός στις κλίκες 336

Σχισιακή επιθετικότητα 338

Αναπτυξιακές αλλαγές στις παρέες-πλήθη 339

Πολιτισμικές διαφοροποιήσεις ως προς τις παρέες-πλήθη 342
ΟΙ ΠΑΡΕΕΣ-ΠΛΗΘΗ ΣΤΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΕΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΕΣ 342 • ΟΙ ΠΑΡΕΕΣ-ΠΛΗΘΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ 343

■ **Εστίαση στην έρευνα** Συμμετοχική παρατήρηση των εφηβικών ομάδων 344

Δημοτικότητα και αντιδημοτικότητα 344

Τι είναι αυτό που καθιστά ορισμένους εφήβους δημοφιλείς; 345

Μπορεί να αντιστραφεί η αντιδημοτικότητα; 347

Εκφοβισμός 349

Νεανική κουλτούρα 350

Οι αξίες και τα χαρακτηριστικά της νεανικής κουλτούρας 350

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Η «οργιώδης δεκαετία του 1920» και η ανάδυση της νεανικής κουλτούρας 354

Αργκό: Οι γλώσσες της νεανικής κουλτούρας 355

Τεχνολογική αλλαγή και η δύναμη της νεανικής κουλτούρας 356

Περίληψη 358

Όροι-κλειδιά 360

9 Έρωτας και σεξουαλικότητα

Η απαρχή, η ανάπτυξη και το τέλος του έρωτα 362

Οι μεταβαλλόμενες μορφές του εφηβικού έρωτα 363

Η αναπτυξιακή πορεία του εφηβικού έρωτα 363

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Η πρώτη εμφάνιση του αισθηματικού ραντεβού 366

Η θεωρία του έρωτα κατά Sternberg 367

Η διαδικασία του έρωτα 370

Όταν ο έρωτας φθείρεται: Ο χωρισμός 372

Ελεύθερη συμβίωση 374

Επιλέγοντας σύντροφο στον γάμο 374

Προκαθορισμένοι γάμοι 376

Σεξουαλικότητα: Ποσοστά, χρονική εκδήλωση και πολιτισμική ποικιλομορφία 377

Ποσοστά σχετικά με την εφηβική σεξουαλική δραστηριότητα 378

ΑΥΝΑΝΙΣΜΟΣ 378 • ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΥΞΕΙΣ ΚΑΙ ΧΑΔΙΑ 379

Η χρονική στιγμή της πρώτης σεξουαλικής επαφής 379

Πορνογραφία 381

■ **Εστίαση στην έρευνα** Σεξ, ψέματα και μεθοδολογία 382

Πολιτισμικές πεποιθήσεις και εφηβική σεξουαλικότητα 383

Φύλο και οι διάφορες σημασίες του σεξ 385

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Η σεξουαλικότητα των νέων στην Ολλανδία 386

Χαρακτηριστικά των σεξουαλικά ενεργών εφήβων 387

Η σεξουαλικότητα στην αναδυόμενη ενηλικίωση 389

Σεξουαλική παρενόχληση και σεξουαλικός εξαναγκασμός 390
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ 390 • ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΜΟΣ 390

Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι άνδρες, αμφιφυλόφιλοι και διεμφυλικοί έφηβοι 391

Σεξουαλικότητα: Πρόληψη κύησης και συνέπειες 394
 Χρήση και μη χρήση αντισυλληπτικών 394
 Εγκυμοσύνη, γονική φροντίδα και άμβλωση στην εφηβεία 397
 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΓΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ 399 • ΑΜΒΛΩΣΗ 400 • ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΗ ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΜΟΝΟΓΟΝΙΚΗ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ 401
 Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ) 402
 ΙΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΘΗΛΩΜΑΤΩΝ 403 • ΧΛΑΜΥΔΙΑ 404
 HIV/AIDS 405
 Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση 407

Περίληψη 409
 Όροι-κλειδιά 412

10 Σχολείο

Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρελθόν και παρόν 415
 Σύντομη ιστορία των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 415
 Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε ολόκληρο τον κόσμο 417

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Ανώτατη εκπαίδευση και πολιτισμικές πεποιθήσεις 418
 Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ 418 • Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ 420
 Διεθνείς συγκρίσεις 422

Τι λειτουργεί; Τα χαρακτηριστικά των αποτελεσματικών σχολείων 423
 Πόσο κρίσιμο είναι το μέγεθος του σχολείου; 423
 Σχολικό κλίμα 424

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Ιαπωνικά λύκεια και κολέγια 426

Μαθησιακή εμπλοκή και επιδόσεις στο λύκειο: Πέρα από την αίθουσα διδασκαλίας 428
 Οικογενειακό περιβάλλον και σχολείο 428
 Συνομήλικοι, φίλοι και σχολείο 429

■ **Εστίαση στην έρευνα** Δύο προσεγγίσεις στην έρευνα για τις σχολικές εμπειρίες των εφήβων 430
 Εργασία, αναψυχή και σχολείο 431
 Πολιτισμικές πεποιθήσεις και σχολείο 432

Σχολική επίδοση στο λύκειο: Ατομικές διαφορές 434
 Εθνοτικές διαφορές 434
 Διαφορές φύλου 436
 Ακραίες επιδόσεις 437
 ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΕΦΗΒΟΙ 437 • ΕΦΗΒΟΙ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ 439
 Διακοπή της σχολικής φοίτησης 440

Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Κολέγιο και πανεπιστήμιο 443
 Χαρακτηριστικά των φοιτητών 443
 Εκπαιδευτική επιτυχία στο κολέγιο 445
 Οι μαθησιακές εμπειρίες των φοιτητών: Τέσσερις φοιτητικές υποκοιτούρες 446
 Αξίζει το κολέγιο; Βραχυπρόθεσμες εμπειρίες και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα 447

Το (πιθανό) ψηφιακό μέλλον της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: Μαζικά Ανοικτά Διαδίκτυα Μαθήματα (ΜΑΔΜ) 449
 Γιατί τόσο βιασύνη; Η επιλογή του «έτους ανάπαυλας» 451

Περίληψη 452
 Όροι-κλειδιά 454

11 Εργασία

Εφηβική εργασία στους παραδοσιακούς πολιτισμούς 457
 Παραδοσιακές μορφές εργασίας 457
 ΚΥΝΗΓΙ, ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΡΟΦΗΣ 457 • ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΣΙΤΩΝ ΖΩΩΝ 458 • ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 458
 Παγκοσμιοποίηση και εφηβική εργασία σε παραδοσιακούς πολιτισμούς 459

Η ιστορία της εφηβικής εργασίας στη Δύση 462
 Εφηβική εργασία πριν από το 1900 462
 Εφηβική εργασία στον 20ό αιώνα 463

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Εργασία των Βρετανών εφήβων του 19ου αιώνα 464

Η εφηβική εργασία σήμερα 465
 Οι έφηβοι στους χώρους εργασίας 465
 Εργασία και ψυχολογική λειτουργία 467
 Εργασία και προβληματική συμπεριφορά 467

■ **Εστίαση στην έρευνα** Μια διαχρονική μελέτη των εφήβων και της εφηβικής εργασίας 468
 Τα επιχειρήματα υπέρ της εφηβικής εργασίας 470

Από το σχολείο και τη μερική απασχόληση σε μια «πραγματική δουλειά» 471
 Η προετοιμασία για τη μετάβαση στην εργασία μετά το λύκειο 471
 Εκπαιδεύοντας τους εφήβους για την οικονομία του 21ου αιώνα 473
 Επαγγελματική κατάρτιση στις Ηνωμένες Πολιτείες 474
 Ο θεσμός της μαθητείας στη Δυτική Ευρώπη 475

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Το γερμανικό πρόγραμμα μαθητείας 477

Επαγγελματική επιλογή 478
 Η ανάπτυξη των επαγγελματικών στόχων 479
 Παράγοντες που επηρεάζουν τους επαγγελματικούς στόχους 480
 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ 480 • ΦΥΛΟ 482

Η εργασία στην αναδυόμενη ενηλικίωση 483
 Αναζήτηση, σχεδιασμός, περιπλάνηση, σύγχυση 484
 Ανεργία 485

Εθελοντική εργασία - Κοινωφελής εργασία 487
 Κοινωφελής εργασία και ανάπτυξη των εφήβων 488
 Κοινωφελής εργασία στην αναδυόμενη ενηλικίωση 489
 Έφηβοι και αναδυόμενοι ενήλικες στον πόλεμο 491

Περίληψη 493
 Όροι-κλειδιά 494

12 Μέσα επικοινωνίας

Οι αλληλεπιδράσεις των εφήβων με τα μέσα επικοινωνίας:

Ποσοστά, θεωρίες και χρήσεις 497

Ποσοστά χρήσης των μέσων επικοινωνίας 497

Θεωρίες για την επιρροή των μέσων επικοινωνίας 498

Πέντε χρήσεις 500

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ 500 • ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ 500 • ΕΝΤΟΝΕΣ

ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ 501 • ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ 502 •

ΤΑΥΤΙΣΗ ΜΕ ΤΗ ΝΕΑΝΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ 502

Μέσα επικοινωνίας και εφηβική κοινωνικοποίηση 503

Υπονομούν τα μέσα επικοινωνίας την κοινωνικοποίηση των εφήβων; 504

■ **Εστίαση στην έρευνα** Η χρήση των μέσων επικοινωνίας μέσα στο εφηβικό δωμάτιο 506

Αμφιλεγόμενα μέσα επικοινωνίας 507

Τηλεόραση και επιθετικότητα 507

Ηλεκτρονικά παιχνίδια και επιθετικότητα 509

Αμφιλεγόμενη μουσική: Χιπ-χοπ 511

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Έλβις «η λεκάνη» (Elvis the Pelvis) 512

Αμφιλεγόμενη διαφήμιση: Τσιγάρα 514

Το μέλλον της χρήσης των μέσων επικοινωνίας 516

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης 516

Μέσα επικοινωνίας και παγκοσμιοποίηση 517

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** «Εφηβοί» στο Κατμαντού (Νεπάλ) 520

Περίληψη 522

Όροι-κλειδιά 524

13 Προβλήματα και ψυχική ανθεκτικότητα

Εξωτερικευμένα προβλήματα 526

Δύο τύποι προβλημάτων 526

Επικίνδυνη οδήγηση αυτοκινήτου 528

Πρόληψη αυτοκινητικών ατυχημάτων και θανάτων:

Διαβαθμισμένη Χορήγηση Αδειών Οδήγησης 529

Χρήση ουσιών 531

Πρόληψη της χρήσης ουσιών 535

Παραβατικότητα και εγκληματικότητα 537

Δύο είδη παραβατικότητας 539

■ **Εστίαση στον πολιτισμό** Οι νέοι άνδρες της νήσου Τσουκ 541

Πρόληψη της εγκληματικότητας και της παραβατικότητας 542

Πηγές των εξωτερικευμένων προβλημάτων 543

■ **Εστίαση στην έρευνα** Διαχρονική μελέτη της παραβατικότητας των Glueck 544

Εσωτερικευμένα προβλήματα 545

Κατάθλιψη 545

ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ 546

Θεραπείες της κατάθλιψης 548

Αυτοκτονία 550

Διατροφικές διαταραχές 552

■ **Εστίαση στην Ιστορία** Από τις νηστεύουσες αγίες στα ανορεκτικά κορίτσια 555

Θεραπείες των διατροφικών διαταραχών 556

Ψυχική ανθεκτικότητα 557

Προστατευτικοί παράγοντες 557

Είναι η αναδυόμενη ενηλικίωση μια κρίσιμη περίοδος για την ψυχική ανθεκτικότητα; 558

Περίληψη 560

Όροι-κλειδιά 562

Γλωσσάριο 563

Βιβλιογραφία 577

Πηγές εικόνων 659

Ευρετήριο όρων 661